

Arhiv Otvorenoga društva u Budimpešti

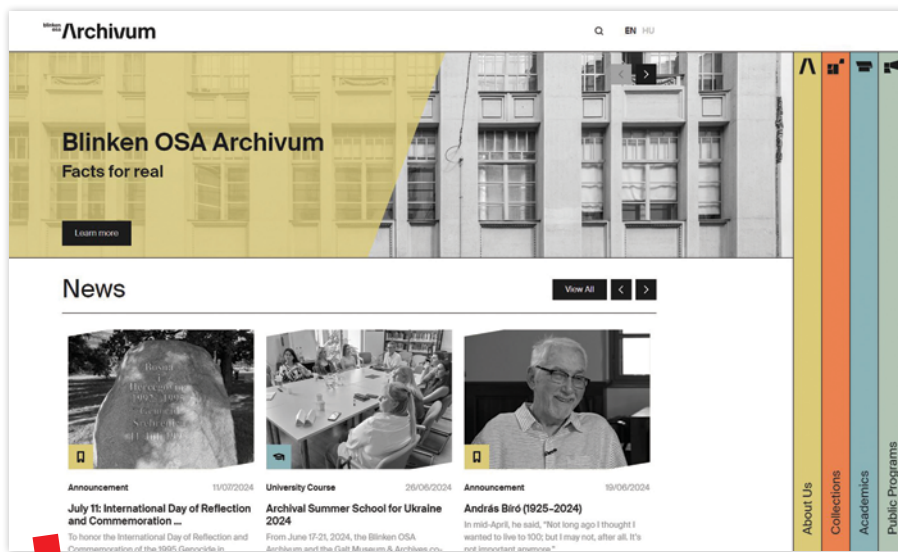
Mark László-Herbert

Arhiv Otvorenog društva Vere i Donalda Blinkena na Srednjoeuropskom sveučilištu (The Vera and Donald Blinken Open Society Archives at Central European University, OSA) kompleksna je arhivska ustanova. Kao spremište (repozitorij) radi ono što i većina arhiva: čuva dokumente od povijesne vrijednosti za budućnost. Međutim, to čini na samorefleksivan način, jer su ovdje introspekcija, kritička procjena i preispitivanje dio svakodnevne arhivske prakse. OSA je također laboratorij za arhivske eksperimente, kao i istraživačka institucija koja je u stalnoj potrazi za novim pristupima tekstovima i narativima. Uz to, ovaj je Arhiv ujedno i institucija koja se bavi kontinuiranim učenjem i angažiranjem svoje publike.

Arhiv Otvorenog društva osnovan je 1995. godine, od kada je postao jedan od najvećih svjetskih dokumentarnih centara o povijesti Hladnog rata, o tranziciji srednje i istočne Europe iz državnog socijalizma u demokraciju te o pokretima za ljudska prava i teškim kršenjima ljudskih prava diljem svijeta. Također je mjesto čuvanja dokumenata Zaklade Otvoreno društvo (OSF), uključujući Sorosevu jugoslavensku zakladu i nacionalne ogranke OSF-a koji su nastali u državama sljednicama Jugoslavije tijekom 1990-ih. Ne manje važno, OSA je i arhiv Srednjoeuropskog sveučilišta, a također posjeduje i manji broj dokumenata o Međusveučilišnom centru u Dubrovniku, gdje je rođena ideja o Srednjoeuropskom sveučilištu.

Arhiv Otvorenog društva © Daniel Vogel, grafički dizajner

Mrežna stranica Arhiva

Najveći fond Arhiva je onaj Istraživačkog instituta Radio Slobodna Europa / Radio Sloboda, kojega čini korpus od oko 2.500 dužnih metara gradiva, uključujući oko 80 metara dokumenata o bivšoj Jugoslaviji. Prilikom osnivanja Arhiva ovo je gradivo činilo njegovu okosnicu, a od tada su se njegove zbirke značajno proširile velikim količinama zapisa o nedavnoj povijesti post-jugoslavenskog prostora, koje uključuju, između ostalog, praćenje televizijskih vijesti u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i današnjoj Srbiji i Crnoj Gori (također i vijesti "VIN" programa Studija B u Beogradu između 1993. i 1996. godine), arhive organizacija za ljudska prava i pojedina koji su djelovali na teritorijima i u državama sljednicama bivše Jugoslavije tijekom 1990-ih te snimke postupaka Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (brojni dokumenti koji se čuvaju u Arhivu prihvaćeni su kao dokaz tijekom postupaka Tribunala).

Prije nekoliko godina Arhiv je pokrenuo vlastiti projekt jugoslavenskog arhiva (Yugoslav Archive Project, YAP) kako bi pohranjeno gradivo bilo predstavljeno na koherentniji način i pristupačniji istraživačima. Projekt je rezultirao stvaranjem mrežne stranice <https://yap.osaarchivum.org/> na kojoj

su prikazane tisuće dokumenata o bivšoj Jugoslaviji, službeno pokrenutoj u ljeto 2024. (a o čemu se planira više izvještavati u idućim brojevima @rhiva).

Opseg konvencionalnog gradiva (tekstualni dokumenti) u Arhivu danas premašuje 15 dužnih kilometara i uključuje stotine tisuća digitalnih datoteka (većinom audiovizualnih dokumenata). Proteklih je godina rastao broj nevladinih organizacija i pojedinaca koji su donirali svoju dokumentaciju na papiru, čime je ovaj Arhiv postao jedan od najvećih centara za povijest civilnog društva u regiji.

Svake godine, Galerija Centralis, izložbeni prostor Arhiva, organizira četiri ili pet izložbi o temama od velikog interesa za mađarsku i međunarodnu javnost. U lipnju 2024. godine Galerija je otvorila svoju prvu izložbu posvećenu samom Arhivu: zajednički istraživački i izložbeni projekt pod nazivom „Zbirke i zajednice“ (radni naziv) predstavlja zanimljiv studijski slučaj zajedničkog kustoskog i arhivskog rada, arhiva zajednice i arhivskih hijerarhija.

Djelatnici Arhiva također predaju na Srednjoeuropskom sveučilištu u Beču i Budimpešti. Sudjeluju u različitim nacionalnim i međunarodnim akademskim i neakademskim projektima te

Arhiv Otvorenog društva © Daniel Vegel, grafički dizajner

podržavaju ranije pokrenute projekte Arhiva. U široj javnosti najpoznatiji takav projekt je Verzió, međunarodni filmski festival dokumentarnog filma o ljudskim pravima, kojeg je Arhiv pokrenuo prije više od dva desetljeća i koji je postao najveći festival te vrste u regiji.

Uz potporu stipendija iz programa Višegradske grupe, koji su 2010. godine osnovali OSA i Višegradska fondacija, oko 300 znanstvenika, istraživača, umjetnika i novinara do danas je uživo u Budimpešti provodilo arhivska istraživanja u trajanju do dva mjeseca. Arhiv Otvorenog društva je počašćen i zahvalan na mogućnosti predstavljanja u časopisa @rhivi te ćemo se potruditi da se redovito vraćamo s ažuriranjima o našem radu u onome što smatram jednom od najzujbudljivijih arhivskih institucija u regiji, pa čak i u svijetu. ■

Arhiv Otvorenog društva © Daniel Vegel, grafički dizajner

blinken osa **Archivum**

■ **Blinken OSA:**

Naziv: Vera and Donald Blinken Open Society Archives at Central European University

Godina osnivanja: 1995.

Tema od interesa: Hladni rat, pokreti za ljudska prava, teška kršenja ljudskih prava, civilno društvo

Gradivo: cca. 15.000 dužnih metara konvencionalnog gradiva (papir), stotine tisuća audiovizualnih elektroničkih dokumenata

Dostupnost: otvoreno svima

Adresa: Ulica Arany János 32, 1051 Budimpešta, Mađarska

Radno vrijeme čitaonice: svaki radni dan u tjednu od 10,00 do 17,45 pm (uvijek zatvoreno u kolovozu i tijekom zimskih praznika)

Mrežna stranica: <https://www.osaarchivum.org/>

Katalog: <https://catalog.osaarchivum.org/>

E-mail: info@osaarchivum.org